

Zo ging dat ...

... in Wimmertingen in 1914: maatregelen om het graan in eigen gemeente te houden.

Kort nadat het Duitse leger ons land begin augustus 1914 binnengevallen was, begonnen boeren en molenaars het graan dat zij in voorraad hadden te hamsteren. Vrezend voor een voedseltekort, en soms speculerend op prijsstijgingen, brachten zij hun graan nog maar mondjesmaat op de markt. De gevolgen daarvan lieten zich snel voelen in prijsstijgingen en tekorten. Mensen die zelf geen graan hadden moesten veel geld op tafel leggen om nog te kunnen eten. Kleine gemeenten zoals Wimmertingen vreesden dat kapitaalkrachtige stedelingen het graan onder de neus van hun eigen inwoners, die minder geld hadden, zouden opkopen en uit de gemeente wegvoeren.

Om hieraan te verhelpen besliste de gemeenteraad van Wimmertingen op 20 oktober 1914 dat geen tarwe, koren, haver of aardappelen nog buiten de gemeente verkocht mochten worden. Wie een voorraad had, en toch wilde verkopen, moest zijn waren aan de officiële dagprijs aan het gemeentebestuur verkopen. Op die manier kon het gemeentebestuur zelf een voorraadje aanleggen, waaruit aan eigen inwoners verkocht kon worden, en waaruit eventueel geput zou kunnen worden als de gemeente door de bezetter verplicht zou worden graan of aardappelen aan het Duitse leger te leveren.

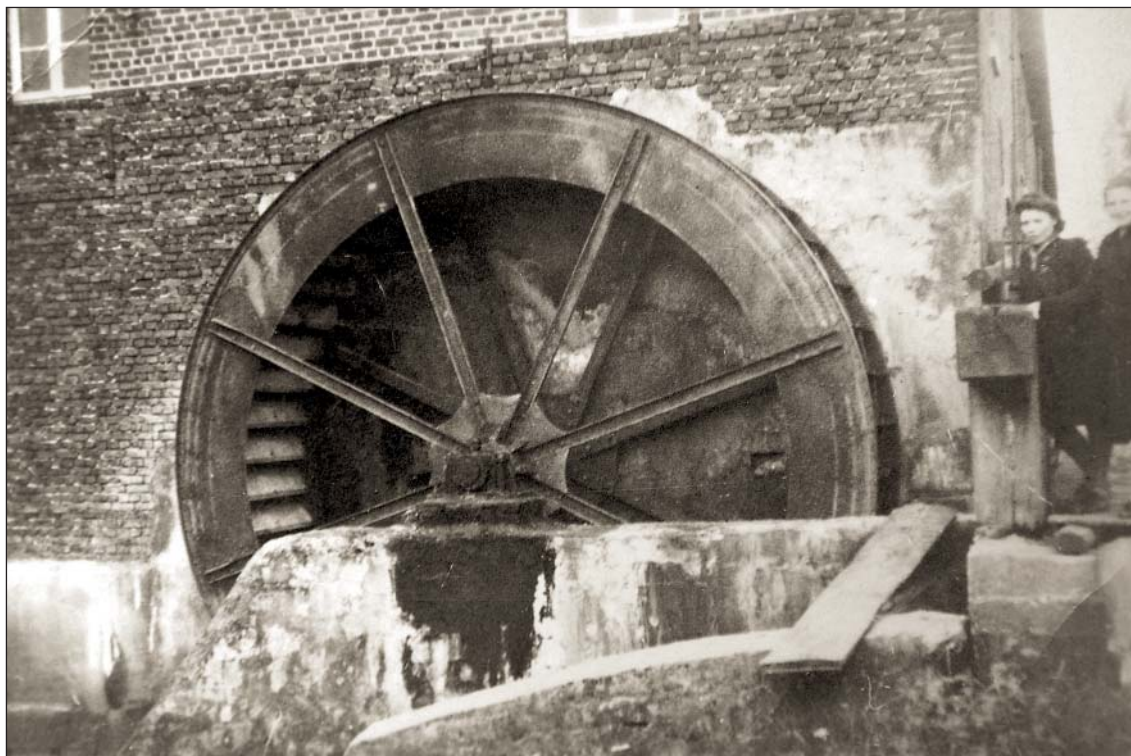
Wie graan bezat, en dat tot meel wilde laten vermalen om brood te bakken, mocht dat enkel nog in de Mombeekmolen laten doen, die vlak bij Wimmertingen op het grondgebied van Hasselt lag. In plaats van de molenaar in geld te betalen,

moesten zijn klanten hem zoals dat vanouds gebruikelijk was het *maalrecht* laten. Dat betekent dat de molenaar recht had op een deel van het graan dat aangeboden werd of van het meel dat hij gemalen had. Het aandeel van de molenaar werd het *schepmeel* genoemd. Dat schepmeel moest de molenaar doorverkopen aan inwoners van het dorp die zelf geen graan hadden. Hij mocht daar niet meer dan 25 centimes per kilo voor aanrekenen, en per klant mocht hij per keer maximaal 15 kilo verkopen.

Anders dan de gewoonte was, nam het gemeentebestuur in dit reglement geen strafmaatregelen op voor eventuele overtreders. Het bestuur maakte wel duidelijk dat *wie zich aan deze schikkingen niet onderwerpt zal door het gemeentebestuur niet bijgesproken worden opzichtens de overheid, ook zou hij niet geholpen worden, noch deelachtig zijn in de voordeelige aankopen van volstrekt noodzakelijke waren welke de gemeente zal trachten te doen toekomen*. Wie zich niet aan deze regels hield en zich niet solidair zou tonen met zijn dorpsgenoten, zou dus in de toekomst niet op hulp van het gemeentebestuur moeten rekenen als hij problemen zou krijgen met de Duitse bezetter, en zou achteraan gezet worden als de gemeente in de toekomst andere maatregelen zou nemen om de inwoners van andere noodzakelijke waren te voorzien.

De raad besloot zijn besluit met een portie doordachte goede raad: *sparzaam en zuinig leven, zoo min mogelijk granen aan de dieren voederen en elkander zooveel mogelijk behulpzaam*

De Mombeekmolen (foto Stadsarchief Hasselt)

zijn zouden in de volgende vier jaren gouden leefregels blijken te zijn.

Tekstuitgave: Rijksarchief Hasselt, Gemeentearchief van Wimmertingen, nr. 19

Zitting van 20 October 1914

Het gemeentebestuur in buitengewone zitting vergaderd. Tegenwoordig: Awouters Egidius, voorzitter, Mebus Nicolas, schepen, Clerinx N., Groenendaels Pieter en Steyls Marcellus, leden, en Buntinx K., gemeentesecretaris.

Gezien de huidige tijdsomstandigheden, tot voordeel onzer inwoners hebben wij in bijzondere zitting de volgende voorschriften vastgesteld:

- I. *Al de inwoners van Wimmertingen zullen hunne granen als tarwe en koren laten malen in de Mombeekmolen.*
- II. *Het maalloon zal niet mogen betaald worden; de molenaar zal het gewone maalrecht scheppen.*
- III. *Dit schepmeel zal verkocht worden aan de inwoners van Wimmertingen welke geen graan gehad hebben of geen meer hebben. De hoogste prijs zal zijn 0,25 fr. de kilogr.; meer dan 15 kilogr. zal in eenmaal niet gegeven worden.*

- IV. *Geen inwoner van Wimmertingen zal tarwe, koren, haver of aardappelen mogen verkoopen buiten de gemeente. Wie volstrekt wil verkoopen zal dit aan den prijs van den dag aan de gemeente zelf verkoopen.*

Deze maatregelen zijn genomen om twee gewichtige redenen:

- a) *Om desnoods aan gebeurlijke opvoeding te kunnen voldoen;*
- b) *Om onze gemeente niet bloot te stellen aan een te voorzien tekort.*

Wie zich aan deze schikkingen niet onderwerpt zal door het gemeentebestuur niet bijgesproken worden opzichts de overheid, ook zou hij niet geholpen worden, noch deelachtig zijn in de voordeelige aankopen van volstrekt noodzakelijke waren welke de gemeente zal trachten te doen toekomen.

Wij raden verder aan:

- 1) *Spaarzaam en zuinig te leven;*
- 2) *Zoo min mogelijk granen aan de dieren te voeden;*
- 3) *Elkander behulpzaam te zijn zooveel mogelijk.*

Alzoo gedaan in zitting op datum als boven en na voorlezing hebben de tegenwoordige leden geteekend.

Rombout Nijsen
Rijksarchief Hasselt

